

ВАРНЕНСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ “ЧЕРНОРИЗЕЦ ХРАБЪР”

**ФАКУЛТЕТ “МЕЖДУНАРОДНА ИКОНОМИКА И АДМИНИСТРАЦИЯ”
КАТЕДРА “АДМИНИСТРАЦИЯ, УПРАВЛЕНИЕ И ПОЛИТИЧЕСКИ
НАУКИ”**

СТ А Н О В И Щ Е

от проф. д-р ИВАН ВЕЛИЧКОВ ИВАНОВ
преподавател в Европейски политехнически университет и ръководител на катедра
“Икономика, мениджмънт и администрация” – гр. Перник,
както и в качеството му на член от Научното жури съгласно Заповед на Ректора на
ВСУ “Черноризец Храбър”

по дисертационния труд
на Адам Мушински

на тема: „ОРГАНИЗАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ НА НЕДЪРЖАВНИ ИНСТИТУЦИИ ЗА
ПЕРМАНЕНТНО ОБУЧЕНИЕ“

представен за придобиване на
образователна и научна степен „Доктор на науките”
по научна специалност „Организация и управление извън сферата на
материалното производство“

Варна, 2017 г.

Настоящото становище за предложената от Адам Мешински дисертация за „доктор на науките“ е съобразено с изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Р България и на вътрешните Правила за развитие на академичния състав на Свободен университет „Черноризец Храбър“.

За изготвяне на становището са представени Дисертационен труд в обем от 273 страници, Автореферат в обем от 28 страници и публикации на докторанта по темата за дисертационното изследване. Представената документация е достатъчна по обем и съдържание.

1. Актуалност и значимост на разработвания научен проблем

Дисертационният труд, представен от докторанта на тема „Организация и управление на недържавни институции за перманентно обучение“ е една много сериозна научна разработка на актуална, интересна, важна и полезна проблематика, към която обяснимо се е насочило и с перспектива научното познание. Този труд разкрива теоретико-методическите постановки за същността и състоянието на проблема в процеса на неговото реализиране и развитие. Именно това обуславя неговата актуалност и значимост, както и съотносителността му към Европейските и международните ценности и стандарти, към българския опит и традиции.

Наистина много смелост и отговорност е необходима сега, за да се захванеш с изследване, анализ и оценка на организацията и управлението на недържавните институции за перманентно обучение. Сложна национална, европейска и световна е ситуацията в това направление. Правилно докторантът много точно обосновава и разкрива актуалността и значимостта на темата на изследването и конкретно за образование на възрастни. С дългогодишната си работа в центровете за професионално обучение и в управлявания от него Център за обучение „Мада“ е имал възможността да наблюдава несъответствието между принципите поставени в нормативната база и ролята на практиката за обучение. Правилно се твърди, че все по-актуален става въпросът за познаване и прилагане на законовите разпоредби в образователната система, защото не случайно той организира и управлението на недържавните институции за перманентно обучение в ширина и компетенции, а центровете за перманентно обучение стават обект на повишено внимание.

Много правилно и точно още с първите редове на разработката и с конкретни аргументи във въведението на Автореферата той извежда и посочва съвременните реалности и тенденции, свързани с организацията и управлението на недържавните институции за перманентно обучение.

Оценката на съществуващите политики в управлението на системата за образование и конкретно за възрастни хора е деликатна тема, която се характеризира сега със сериозен дефицит на изследвания.

Изследване, анализ, оценка и конкретни препоръки за подобряване на този процес и дейност са безспорно необходими и сега правилно докторантът Адам Мушински е избрал за разработка този проблем.

Основното съдържание на неговия дисертационен труд напълно съответства на формулираната тема. Тук специално трябва да се подчертае и компетентността на докторанта в научната област. Той е навлязъл дълбоко в проблемите като сполучливо съчетава теоретичните знания с практическите положения и тяхното значение в Полша и на страните от ЕС за успех и просперитет в използване на всички фактори в управлението на системата за образование.

Структурата и обемът на дисертационният труд има „класически формат“ - увод, 5 раздела с общо 25 параграфа, заключение и библиографска справка. В удачно структурираната разработка с логическа последователност се изследват същностни, методически и процедурни аспекти на проблема. Основният текст съдържа 48 фигури и 17 таблици.

За задълбоченото и изчерпателно изясняване на избраната тема много спомага стройният план на изследването, като се следва логическата последователност на цел, задачи, ограничения, допускания, предмет, подход и методи на изследването. Положително трябва да се оценят изследователската и практико-приложната цели с конкретизираните научно-изследователски задачи на изследването. Много силна и важна е обосновката на автора Мушински за избора на темата с 8 конкретни и убедителни аргументи. Определени са оригинални и 4 критерии за анализ, методология и уточнени методи. Разкрит е и процесът на научното изследване в дисертацията с неговите три конкретни етапа, както и обемът и етапността на дисертационната разработка.

2. Оценка на научните резултати и приноси на дисертационния труд

Представеният за защита дисертационен труд е удачно структуриран с много добър език, стил и логика на изложението. В него с логическа последователност се изследват същностни, методически, управленски, икономически и административно-организационни аспекти на разглежданата тематика. Най-напред и преди конкретната оценка е необходимо и полезно да се изтъкнат няколко общи характеристики на дисертационния труд:

◆ **първо** – той е посветен на една много актуална и особено полезна за наукознанието и практиката тема, което подчертано я определя като съвременна и много полезна за днешния и перспективна за утрешния ден. Актуалността и значимостта на дисертационния труд докторантът мотивира с коментар на три мероприятия;

◆ **второ** – изследването на актуалните аспекти в разглежданата проблематика е научно обосновано, извеждат и се аргументират интересни и оригинални тези. След анализ и оценка на състоянието на проблема много конкретно и точно се изясняват теоретичните основи на необходимите образователни процедури. В представения труд той умело използва интердисциплинарния и комплексен подход, като привлича в необходима степен знания и умения от документалния анализ на 268 заглавия на английски и полски език;

◆ **трето** – много добро е познаването на предметната област, която е в рамките на научната специалност. Обемът на дисертацията е от 273 страници основен текст. Към обема от основен текст трябва да се добавят и страниците със справочен и помощен материал. Към основния текст е добавен богат информационен масив и точен списък на използваните документални и научни източници. на български, английски и полски език. Всички тези помощни, справочни, информационно-аналитични материали и документи са много добре използвани при обосновка тезите на автора в представения дисертационен труд. С добра научна осведоменост той познава, цитира, анализира, оценява позициите на използваните автори, което прави с уважение и научна добросъвестност. Избраният начин на цитиране следва един от утвърдените в науката подходи, а събраната емпирични информация е разработена професионално, достъпно и разбираемо, като аргументирано и нагледно е представена. Рядко се предлага дисертационен труд с толкова много фактология, методика на изследване и изчисления, за да се стигне до точни и безспорни резултати мотивиращи ефективни решения и действия, когато основно става въпрос за знания и опит. Чудесни, точни и впечатляващи са изводите и обобщенията.

Всичко изложено говори, че докторантът добре познава предметната област и може да има приноси за нейното развитие. Той притежава много богата и научна осведоменост относно направените до сега изследвания и съответните публикации в дисертационната материя. Извежда и включва в своите разсъждения и обобщения идеи и разбирания на други изследователи без да напуска или принижява спецификата на своята изследователска цел и задачи.

◆ **четвърто** – методиката и методологията на изследването са правилни и много добри, теоретичните обобщения се правят на основата на проведените проучвания и апробации, които подробно се описват и оценяват. Приложен е и критичен анализ на събраната фактологическа информация и конкретни резултати. В последните две глави и общо 10 параграфа съответно

се използват за формиране модел на система за извличане и използване на опити от управлението и регулирането на организацията на работа с недържавни институции за перманентно обучение в района за добив на медни руди;

♦ *нето* – дисертацията има сериозна практико-приложна стойност, особено с разработките в последните две глави. Трудът е самостоятелно научно-приложно изследване, а докторантът е направил 16 сериозни научни публикации по темата.

Като цяло, разработката се характеризира с логичност на изложението и относителна задълбоченост на направените изследвания и изводите от тях. Успешен е опитът на дисертантът за решаване на поставените в увода цел и задачи. Затова може да се твърди, че целите на дисертационното изследване са постигнати. Заявената основна теза е доказана. Извършените конкретни теоретични и приложни изследвания доказват изявените от докторанта подтези. Така дисертационният труд има не само приоритетно теоретична, но и много полезна практико-приложна насоченост. Резултатите от него се съпровождат с авторови идеи, мнения и предложения, направени на базата на обобщените изводи и заключения към всяка една глава. **Могат да се посочат в становището още много „суперлативи“ за качествата на перфектната дисертация.**

Получените научни резултати в дисертационния труд ми дават сериозни основания да подкрепя посочените от кандидата претенции за 6 приноси, които определям основно като научни и научно-приложни. Приемам тяхното формулиране и подреждане в дисертацията и автореферата. Специално искам да подчертая, че напълно приемам формулираните самостоятелни и специфични определения на посочените понятия. С всичко изложено до тук искам да подчертая, че са спазени и осъществени всички изисквания на Закона за научните степени и звания. Заключение е естествен завършек на дисертационния труд. В него се потвърждава реализирането на поставената цел и задачи. Формулирани са основните 8 много подробни и аргументирани изводи от проведеното изследване и произтичащите от тях препоръки, които могат да бъдат използвани за усъвършенстване на националната методология в организация и управление на образователната система.

Допуснати са и някои незначителни слабости, които не могат да не бъдат посочени тук и докторантът следва да ги отчете. Слабостите в дисертационния труд могат да се характеризират като типични за този род научни разработки и трябва да се отбележи, каквато е склонността към описателност и излишно на моменти разказване на процедурни възможности и предимства. Конкретно считам за полезно в становището да предложи:

– прецизиране на обекта на проучване в концептуалната рамка и не може той да бъде „извършване на оценка на възможностите за адаптация....“. Тази неточност може да е резултат и от превода;

– необходимо бе и в концептуалната рамка да се постави акцента на работа с възрастните хора, защото често се говори общо за системата на образование.

Тези само маркирани с препоръчителен тон критични бележки не обезценяват общото положително впечатление от работата на Адам Мушински, не променят актуалността на темата и на методологическите и научно-приложни приноси, като определено смятам, че са обясними и лесно преодолими от един добър изследовател.

3. Заключение

Предложената дисертация от Адам Мушински на тема „Организация и управление на недържавни институции за перманентно обучение“ е задълбочен, завършен научен труд със значителни научни и научно-приложни приноси и в пълно съответствие с изискванията за придобиване на образователна и научна степен „Доктор на науките“ по Закона за развитие на академичния състав на Република България. Дисертационният труд показва, че кандидатът притежава задълбочени теоретични знания и способности за самостоятелни научни изследвания.

Въз основа на всички направени констатации в настоящото становище и като имам аргументирано основание да дам положителна оценка на обсъждания дисертационен труд за „Организация и управление на недържавните институции за перманентно обучение“, както и комплексната оценка на докторанта Адам Мушински, предлагам на научното жури да му бъде присъдена научна степен „Доктор на науките“ по професионално направление 3.7 „Организация и управление извън сферата на материалното производство“.

Гр. Варна, 17.07.2017 г.

РЕЦЕНЗЕНТ:

(проф. д-р Иван Величков)

